

ті тут показники обслуговування рекреантів нижчі від можливих з урахуванням природно-ресурсного потенціалу й екологічних обмежень в 3-4 рази. Таким чином, резерви освоєння рекреаційного потенціалу Карпат цілком достатні для забезпечення перспективного розвитку рекреаційного комплексу в екологічно допустимих межах.

Дослідження проблеми диверсифікації показали, що вибір оптимального варіанта диверсифікації підприємницької діяльності має багатокритеріальний характер. Ефективність прийнятого варіанта диверсифікації формують вигоди і втрати, які мають економічний, соціальний та екологічний аспекти.

До економічних вигод диверсифікації можна віднести розширення сфери діяльності, отримання додаткового прибутку, залучення в обіг незайнятих ресурсів, зниження ступеня ризику, підвищення загальної стійкості підприємства, розширення діапазону вільного вибору, набуття нових знань, навичок, умінь, універсальної кваліфікації.

Соціальні вигоди характеризуються наповненням ринків товарами і послугами, зниженням рівня безробіття.

Екологічні вигоди – це, перш за все, позитивний вплив на довкілля шляхом витіснення лісозаготівельної діяльності освоєнням і розширенням рекреаційних територій.

Однак цей процес диверсифікації має і свої негативні сторони, які ведуть до відповідних втрат як економічних, так і соціальних та екологічних.

Економічні недоліки включають в себе втрати часу на пошук кращих варіантів; витрати на перепідготовку, перепрофілювання і навчання спеціалістів, порушення рівноваги на макроекономічному рівні, зміну структури виробництва і управління, появу нових видів ризиків тощо.

Соціальні недоліки диверсифікації полягають у зміні стилю роботи та психологічній напруженості.

Серед екологічних недоліків необхідно назвати можливе порушення екологічної рівноваги й забруднення навколишнього середовища внаслідок збільшення рекреаційного навантаження на довкілля. Тому при здійсненні диверсифікації потрібно дотримуватись заходів по дотриманню жорстких екологічних регламентів у процесі реалізації практичних дій у сфері рекреаційного господарювання.

Таким чином, при виборі шляхів диверсифікації необхідно враховувати складність процесу, а також всі позитивні та негативні моменти.

Література

1. Шульга Г.М. Архитектурно-планировочная организация горнолыжных комплексов (на примере Украинских Карпат). Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. – К., 1990.
2. Александр Иванов. Туризм в Украине уже не лягушка, но еще не царевна// Компаньон. – 7 июня – 11 июня 1999. – №23 (123). – с. 34-36.
3. Беба П. Що в рюкзаку вітчизняного туризму// Урядовий кур'єр, 1998, №10-11.
4. Кульчицька Е.А., Вічевич А.М. Дослідження стану ринку туристичного продукту та тенденцій його розвитку. Науковий вісник: Збірник науково-технічних праць. – Львів: УкрДЛТУ. – 1999, вип. 9.13. – 298 с.
5. Жук П.В., Кравців В.С. Рекреаційний потенціал Українських Карпат і перспективи його використання// Українські Карпати: проблеми і перспективи. Матеріали міжнар. наук-прак. конф. – Львів, 1993. – С. 111-121.

6. Cetinski V., Weber S. Strategic tourism marketing of C.E.I. countries// Tourism & Hospitality Management. – Vol. 2. – N. 1. – Wien/ Opatija, 1996.

7. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери/ Кравців В.С., Гринів Л.С., Копач М.В., Кузик С.П. – Львів: НАН України. – ІРД НАН України. – 1999. – 78 с.

УДК 658.5

С.О. Воробйов; доц. С.І. Тесленко – УкрДЛТУ

ВПЛИВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЛІСОВОГО КОМПЛЕКСУ

Проводиться аналіз макросередовища діяльності підприємства ЛІСОВОГО комплексу з метою охопити і оцінити нових клієнтів з їх власними потребами та відкрити на ринку той шлях, по якому піде збут вироблених товарів і послуг.

S. Vorobyov, Doc. S. Teslenko – USUFWT

Impact of the macroenvironment on the activity of forest enterprise

In order to comprise and estimate new clients with their own needs and to discover on market that path, on which will go the sale of produced goods and services analysis of the macroenvironment of the activity of enterprise is held.

Важливою проблемою, з якою стикається підприємець, є визначення зовнішнього середовища – сукупності активних суб'єктів та сил, які діють за межами підприємницького суб'єкта і які впливають на можливість встановлювати і підтримувати з цільовими клієнтами успішне співробітництво. Не постійне і не передбачуване, зовнішнє середовище істотно впливає на життєдіяльність підприємницького суб'єкта, завдає йому значних клопотів. Саме тому керівництво підприємства будь-якої форми власності повинно уважно стежити за змінами, які відбуваються в зовнішньому середовищі, використовуючи для цього спостереження з метою збору необхідної плінної інформації.

Мікросередовище представляють сили, які мають безпосереднє відношення до самого суб'єкта підприємницької діяльності та його можливостей з обслуговування клієнтури: тобто це постачальники, посередники, покупці, конкуренти, контактні аудиторії (громадськість).

Прогнозування тенденцій ринку (макросередовища) проводиться з метою виявлення позитивних і негативних тенденцій в економіці країни, змін у демографії і соціальному становищі різних прошарків населення; дії чинного законодавства та інтереси споживачів і виробників продукції. На основі цього аналізу маркетинголог приймає рішення щодо подальшого виробництва або припинення виробництва застарілих товарів.

Схематично мікросередовище фірми зображено на рис. 1.

Макросередовище складається із шести основних сил, які показані на рис. 2.

Для підприємств демографічне середовище має великий інтерес, оскільки ринки складаються із людей і зміни у чисельності населення означає зростання потреб, що при наявності купівельної спроможності сприяє розвитку ринку. Однак, коли зростання попиту населення перевищує можливості виробництва, то це може викликати негативні для ринку наслідки. У цілому приріст населення, співвідношення природного і імміграційного приростів впливають на місткість ринку,

структуру попиту (попит більший на меблі, виготовлені з ДСП та ДВП, ніж на дерев'яні меблі, які коштують дорожче). Підприємцю необхідно враховувати також переміщення населення по території (зокрема, чисельність міського чи сільського населення), його національну структуру. Сьогодні зв'язок національності споживачів і специфіки попиту уже не потребує доказів.

Рис. 1. Мікросередовище функціонування фірми

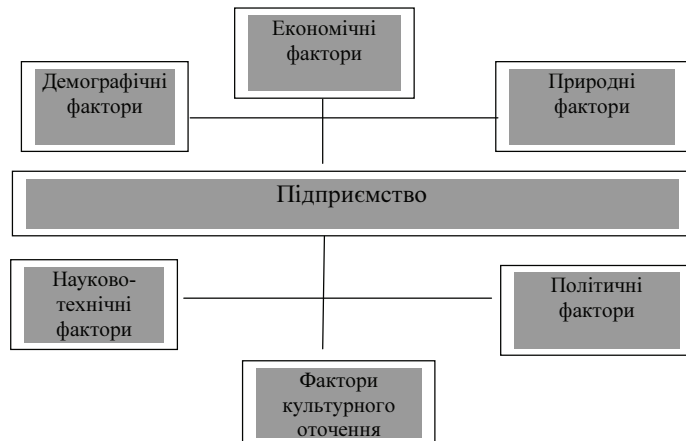

Рис. 2. Основні фактори макросередовища

В економічному аспекті на підприємницьку діяльність впливає не тільки кількість покупців, але й їх купівельна спроможність. Вона в свою чергу, залежить від оплати праці, зміни цін, умов отримання кредитів, заощаджень населення. Всі тенденції у розвитку цих показників, а ще ліпше – порівняно із зростанням продуктивності праці – як у дзеркалі, відображаються на стані ринку. Якщо темп приросту грошових доходів випереджає темп приросту продуктивності праці, то не забезпечений товарами грошовий попит тисне на ринок, загострюючи дефіцит і сприяючи зростанню цін.

При аналізі економічного положення на ринку необхідно враховувати також диференціацію доходів у сім'ях. Сім'ї з різним рівнем доходів пред'являють не однаковий попит. Купівельна спроможність населення залежить також від можливості отримання кредиту. Підприємці повинні враховувати і географічні відмінності в структурі розподілу доходів і характер розподілу доходів (бідні, багаті і т.д.).

Використання підприємством відтворюваних ресурсів, таких, як ліс, вимагає уважного та раціонального підходу, щоби зберегти ґрунт і забезпечити достатню кількість лісоматеріалів для задоволення попиту в майбутньому. Підприємці, які займаються ліспромисловим виробництвом, повинні відтворювати насадження на вирубуваних площах. Серйозна проблема виникає з невідтворюваними ресурсами, такими як нафта, газ, кам'яне вугілля та інші корисні копалини.

Процес лісовирощування відбувається, головним чином, під впливом природних факторів (родючість ґрунтів, клімат та ін.). Лісгосподарське виробництво слабо механізоване, розосереджене на великій території, знаходиться просто неба і під впливом природних факторів (дощ, сніг). Природні фактори істотно не впливають на технологічні процеси й організацію цих виробництв. Однак доцільно зауважити, що багато виробництв деревообробних підприємств пов'язані з використанням шкідливих для здоров'я людей хімічних речовин, забруднюють навколишнє середовище.

Лісову промисловість відносять до видобувних галузей важкої промисловості. Продукцію лісової промисловості використовують, головним чином, як предмет праці. Основне завдання лісової промисловості й інших галузей лісового комплексу на сучасному етапі розвитку економіки України, який характеризується загостренням економічних і екологічних протиріч, – це нарощування обсягів виробництва за рахунок комплексного та ефективного використання лісосічного фонду та використання ресурсів деревини (без нарощування обсягів лісозаготівель). Стабілізація обсягів лісозаготівель має важливе економічне, екологічне і соціальне значення, оскільки ліси є цінним компонентом природи, фактором, що стабілізує навколишнє природне середовище. Скорочення вирубування лісів сприяє поліпшенню клімату, посиленню оздоровчого впливу лісової рослинності на населення і підвищенню продуктивності сільськогосподарських угідь.

Рівень розвитку науки і техніки також впливає на технологію виробництва, основні фонди, сировину і, нарешті, – на появу нових видів товарів і послуг на ринку. Кожне нове відкриття у науці й техніці може викликати появу нової галузі промисловості.

Політика і право як зовнішні для кожного підприємця фактори мають великий вплив на його діяльність. У розвинених країнах державне регулювання, якщо мати на увазі суто економічну діяльність, має три основні цілі: захист фірми від незаконних дій конкурентів; захист споживачів від сваволі підприємців; захист інтересів суспільства від можливих наслідків безвідповідальної підприємницької діяльності. Для підприємства, що діє на зовнішньому ринку, важливими є нормативні акти (примітка 1). Зокрема, в Україні існує програма державної підтримки зовнішньоекономічного підприємництва, яка містить:

- зменшення ставок мита на експорт товарів і послуг власного виробництва та на імпорт матеріально-технічних ресурсів для суб'єктів приватного підприємництва, що беруть участь у виконанні державних програм;
- створення Українського фонду розвитку та стимулювання експортної діяльності малих підприємств, формування системи пільг банкам, які надають гарантії малим підприємствам під комерційні позики іноземних банків.

Економіка деревообробної промисловості України тісно пов'язана з лісозаготівельною промисловістю лісових районів Росії. Її стан і розвиток значною мірою визначаються обсягами поставок з цих районів круглих лісоматеріалів і пиломатеріалів. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність зміцнення зв'язків між Росією і Україною.

В Україні в 1981 р. прийнята Програма розвитку комплексного лісового господарства "Ліс", в якій розроблений комплекс заходів з відтворення та раціонального використання лісових ресурсів на період до 2000 р. (на двадцятирічний строк).

Соціальні фактори також впливають на ринкову ситуацію і повинні враховуватися підприємцями при розробці стратегії і тактики своєї діяльності. Наприклад, внаслідок поліпшення житлових умов підвищується попит на меблі та інші товари тривалого користування. Вирішення проблем житлового будівництва підвищує попит на будівельні матеріали, техніку тощо.

Культура істотно впливає на підприємницьку діяльність. Кожен підприємець повинен знати, на який рівень культури покупця орієнтується його виробництво. І якщо це питання вирішене, то необхідно визначити, якою мірою товар, що пропонується, відповідає певному рівню культури. Для цього необхідні спеціальні дослідження сегментації ринку.

Література

1. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.1991 р. зі змінами 28.01.1994р.
2. Закон України "Про митну справу в Україні" від 25.06.1991 р. зі змінами в 28.01.1994 р.
3. Закон України "Про єдиний митний тариф" від 05.02.1992 р. зі змінами 1992, 1997 р.
4. Тимчасове положення про порядок пропуску товарів, майна, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України (наказ ДМКУ – №7 від 30.12.1991 р.)
5. Положення про діяльність митних брокерів (наказ ДМКУ – №173 від 04.09.1992 р.)
6. Положення про порядок відкриття та діяльності митних ліцензійних складів на території України (наказ ДМКУ – №170 від 03.09.1992 р.)
7. Положення про порядок митного оформлення товарів та інших предметів, що перевозяться між митницями на території України (наказ ДИКУ – №246 від 27.09.1993 р.)
8. Порядок переміщення валюти через митний кордон України (наказ ДМКУ – №169 від 21.07.1994 р.)
9. Положення про зону митного контролю (наказ ДМКУ – №320 від 21.10.1994 р.)
10. Інструкція про порядок оподаткування митом товарів, які ввозяться в Україну (наказ ДМКУ – №132 від 31.05.1993 р.)
11. Порядок ведення обліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в митних органах (наказ ДМКУ від 21.03.1996 р. №237)
12. Міжнародні правила про тлумачення термінів INCOTERMS, редакція 1996 р.

УДК 630*81+630*28/ 004.14

Доц. Є.І. Сенько, к.е.н.;
інж. Н.С. Дворяшина – УкрДЛТУ

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ КОМПЛЕКСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

Розроблено і обґрунтовано систему показників, яка дає можливість оцінити не тільки повноту та інтенсивність використання всіх видів лісових ресурсів, в тому числі деревних, недеревних рослинного походження, мисливських і рекреаційних, але й деструктивні еколого-економічні зміни, що відбуваються у лісовому біоценозі в процесі лісокористування.

Doc. J.I. Senko, N.S. Dworjaschyna – USUFWT

Anzeigersystem der Bewertung komplexer Ausnutzung von Forstressource

In diesem Artikel ist ein System der Kennziffern ausgearbeitet. Dieses System gibt eine Möglichkeit nicht nur die Korpulenz und Intensität der Ausnutzung aller Arten von Forstres-

source darunter holz- und nieholzlicher Herkunft, Jagd und Rekreation zu bewerten, sondern auch destruktive wirtschaftliche Veränderungen, die in der waldlichen Biozönose im Prozeß der Holznutzung stattfinden.

Лісокористування в Україні вимагає вирішення низки питань, одним з яких є економічна оцінка використання лісових ресурсів. Упродовж останніх 10 років у зв'язку з відходом від централізованої системи господарювання і не завжди обґрунтованим спрощенням і скороченням форм обліку і звітності, практично втрачено своє значення такі показники як відсоток виходу та виробництва ділової деревини, обсяг використання маломірної деревини та відходів лісозаготівель, рівень використання ресурсів побічного лісокористування, мисливської фауни тощо.

Для ефективного використання лісових ресурсів в ринкових умовах господарювання, крім достовірної інформації про наявність та стан використання всіх видів лісових ресурсів, необхідно мати систему оціночних показників, які б характеризували повноту та інтенсивність лісокористування і враховували деструктивні еколого-економічні зміни, що відбуваються в лісовому біоценозі.

Показникам оцінки лісокористування були присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних дослідників як І.М. Синякевич, Ю.Ю. Туниця [1, 2], Я.С. Остапенко [3], Є.І. Цурик [4] (Україна), А.П.Петров [5], В.Г.Сударев, Є.В. Панков [6], О.І. Тарасов [7] (Росія).

Не зупиняючись на критичному аналізі праць наведених авторів, відзначимо, що не дивлячись на важливість виконаних ними досліджень, в колишній системі господарювання вони не знайшли належного визнання і застосування на практиці. В ринкових умовах сама концепція (а не окремі показники запропоновані авторами) також не може бути застосована, оскільки вона, в основному, базується на затратних принципах.

Не відкидаючи саму ідею досліджень згаданих авторів з метою раціонального природокористування, ми пропонуємо принципово нову систему оціночних показників, яка відповідає вимогам часу і базується на таких засадах:

- кожен показник окрема, як і система загалом, повинні вписуватися у ринкові умови господарювання і відповідати економічним умовам, в яких працюють лісові підприємства;
- основою оціночної системи є ті натуральні і вартісні показники, які практично застосовуються в бухгалтерському обліку, статистичній звітності і обліку лісового фонду;
- показники системи повинні характеризувати повноту та інтенсивність лісокористування і водночас враховувати деструктивні еколого-економічні зміни, що відбуваються в лісовому біоценозі;
- оціночна система повинна бути простою і зрозумілою, що уможливить спеціалістам різних виробництв без надмірних трудовитрат розраховувати оціночний показники використання всіх ресурсів лісу.

Запропонована система оцінки використаних лісових ресурсів містить п'ять груп показників: I – ресурсні, II – результативні; III – інтенсивності; IV – оціночний; V – екологічності. В межах кожної групи передбачені 2-4 показники оцінки, які найповніше відбивають специфіку використання ресурсів кожного компонента системи DMFR¹, в тому числі: деревних, недеревних рослинного походження, мисливських і рекреаційних ресурсів.

¹ Систему DMFR розробив і обґрунтував проф., д.е.н. Ю.Ю.Туниця [8].